

Trakya ve BALKANLARDAKİ YATIR, TÜRBE, TEKKE VE ZAVİYELERİMİZ¹

Refik Engin

Her toplum bir yerden bir yere göç ederken, sadece oralara yerleşmekle kalmamış, kendi kültürünü ve inancını da beraberinde taşımıştır. Bu Balkanlarda halklar arasında ortak kültür olmuş ve toplumları birbirine yaklaştırmıştır. Sanılmasın ki Balkanlar sadece silah zoru ile alındı Balkanların fetheden ve onu TÜRK Yurdu haline getirenler isimsiz kefensiz kahramanlardır. Bu kahramanlar ve kültüre hizmeti geçmiş tekke zaviyeleri yazılı ve sözlü kaynaklardan derleyebildiğimiz kadarıyla yazmaya çalıştık. Bu yazdıklarımız belki de %1 yoktur. O kadar türbe, tekke, zaviye, dergâh yok edilmiş ki aynı yere yeniden tekrar tekrar başka adlar ile kurulmuşlardır. İnsanlığın kuruluşundan beri bazı yerler kutsal kabul edilmiştir. Öyle ki halen bazıları günümüzde de yaşamaktadırlar.

Bizde elimizden geldiğince bu Alp Erenleri ve onların mekânlarını tespit etmek tanıtmak istedik. Bazı kişilerin karaladığı mekânlarını yakmak ve onları yok etmek istedikleri bu kutsal yerleri inancı ne olursa olsun ayırt etmeden bir konu altında derlemeye çalıştık. **İnsan bilmediğinin düşmanı olurmuş** biz de bilmediğimizi öğrenmeye çalışarak onları anmak yâd etmek istedik.

Her devirde inanlar toplumlar inançları için acılar çekmiş, onu ne yokluklar ile günümüze getirmişlerdir. Bazıları ise günümüze kadar ulaşmamıştır. Bazılarının isimlerini ilk defa duyacaksınız. Artık onların inancını ne uygulayan ne de devam ettiren vardır. Bu Alp erenlere bir kefen pek çoğuna nasip kısmet olmadığı gibi günümüzde bir metre karelik bir yatacak yeri de çıkar uğruna ve mal uğruna çok görmüşüz. Yokluklarla vatan yapanları rahat bırakmamışız.

Ne diyelim elimizden sadece onları tespit etmek geldi. Kimseyi suçlamak istemiyoruz. Belki de yok edildikleri zaman olsa idik biz de yok edenlerden de olabilirdik. Şimdi ise var olmalarının çabası içindeyiz.

Ne mutlu ki onlara bize bu yurdu ve toprakları vatan yaptılar. Belki günümüzde onlara layık olmadık. Onların bıraktıklarını koruyup kollayamadık.

Öyle zamanlar gelmiş ki bu ilim ve irfan yuvaları Orta çağ katranlığından daha korkunç katliamlara maruz kalmışlar. Din adına yapılan gösteriler dinsizliğe hizmet etmişler. Dini kullanarak bazı dış mihraklara hizmet etmişlerdir. Buna devletin en üst seviyesi de katılınca yağmalar devlet eliyle desteklenmiştir. Her devir de TÜRKMENLER ve TÜRKMEN KOCALARI devlet tarafından baskı ve işkence ölümlere varan denetimlerden geçirilmişlerdir. Hâlbuki bu toplumlar ve önder kişileri sadece din ve devlet adına Gazi ve Şehit olmadılar mı? Bazıları saltanatını köşkerini bırakıp bu inançlara hizmet ettiklerini göreceksiniz. Bu erenlerin pek çoğu savaşlarda yararlık gösterdiklerinden dolayı bir yurtluk ile ödüllendirilmişler. O çevrenin sorumlusu olmuşlar. Bazıları ise Türk Yurdu yaptıkları yere ayak basar basmaz Hakk'a yürümüşlerdir. Saydığımız bu olumsuzluklara rağmen inandıklarına hizmet için çalışmışlardır.

Hak onlardan razı olsun.

Aşağıdaki tekke yatır türbe ve zaviye sayıları halen devam etmekte olan çalışmamdaki son verilerdir. Toplam 860 sayfayı aşan bu çalışmanın Balkanlar kısmı 500 Trakya kısmı da 360 sayfa civarlarındadır. (2010 yılı Nisan ayında)Aşağıdaki veriler günümüzde bu konuya ilgi duyanlara bir bilgi vermesi amacıyla ara ara güncellenmektedir.

Balkanlar'da yatır ,tekke, zaviye ve türbeler.

Sıra	Ülke adı	Toplam			
1.	Arnavutluk	3	6	1	
2.	Avusturya	0	0	1	
3.	Bosna Hersek	1	0	9	
4.	Bulgaristan	5	1	6	
5.	Hırvatistan	0	0	1	
6.	Kosova	2	1	8	
7.	Macaristan	0	2	5	
8.	Makedonya	2	7	7	
9.	Romanya	0	3	6	
10.	Sırbistan	0	7	0	
11.	Yunanistan	7	9	3	
	Toplam	2	4	0	7

¹ Bu yazımız Kırklareli ili Lüleburgaz ilçemizde basılan AŞK OLSUN dergisinde yayımlanmıştır. Yatır listesi güncellenmektedir.

Trakya’da yatır ,tekke, zaviye ve türbeler.

Sıra	İl adı	Toplam		
1.	Çanakkale	1	8	3
2.	Edirne	5	0	6
3.	Kırklareli	1	2	0
4.	Tekirdağ	1	8	9
	Toplam	9	9	8

Trakya ve Balkanlar ‘da yatır ,tekke, zaviye ve türbeler.

Sıra	adı	Toplam			
5.	Balkanlar	2	4	0	7
6.	Trakya		9	9	8
7.	Toplam	3	4	0	5

TRAKYA’DA YATIR, TÜRBE, ZAVİYE ve TEKKELERİMİZ

1071 Tarihinde Türklerin Malazgirt Savaşı ile Anadolu’ya girmeleri daha sonraları Trakya ve Balkanlara dağılmaları sürecinde beraberlerinde mallarını eşyalarını ve canlarını da getirdiler. Bununla beraber her millet gibi kültür ve inançlarını da yeni yerleşimlerine taşıdılar.

Biz Trakya ve Balkanlarda yatır, türbe, tekke ve zaviye kayıtlarını ve adlarını tespit ederken onlarla ilgili bulabildiğimiz kayda değer, tüm bilgileri vermeye çalışacağız. Ayrıca yatır olarak halkın benimsediği yerleri inançlarını ve tarikatları ne olursa olsun hepsini yazmaya çalışacağız. Tekkelerin küçüğüne zaviye adı verilmiştir. Kayıtlarda bazen bir yerin tekke, zaviye hatta dergâh olarak ta adlandırıldığı görülmektedir.

İlk kurulan zaviyeden günümüze tarihsel dönemleri.

Rum Abdalları denilen savaşçı şeyh ve dervişlere karşı ilk Osmanlı Hükümdarları çok müsamahakâr davranıyorlardı. Özellikle Osman (1300–1326) ve Orhan(1326–1360)Beyler, İslam ilahiyatının ince meselelerini kavrayacak ilmi seviyede olmayan sade ve basit yaşayışlı Türkmen reisleri olduklarından bu müsamahayı da biraz da tabii görmek lazımdır. Bunun yanında yeni kurulan devletin muhtaç olduğu sağlam bir halk kitlesinin teşekkülünde bu dervişlerinin oynadığı rolün önemini dikkate almak şarttır. Kısaca bu dervişlerle ilk sultanlar bir çeşit karşılıklı dayanışma söz konusuydu. Dervişler hizmetlerine karşılık onlarda kendilerine zaviyeler açıp köyler bağışlıyorlardı.

Kendisinde bir Ahi Şeyhi olan 1.Murat ise en fazla Ahiliğe önem vermiş görünmektedir.

Hükümdarların şeyhlere ve dervişlere bunca imtiyaz tanımalarına rağmen, gerektiğinde onların faaliyetlerini takip ve kontrol edilmekten geri durulmuyordu.

İlk Osmanlı hükümdarlarının takip ettikleri bu siyaset, gerçekten dervişler ve şeyhler aracılığıyla halkın birliğini sağladığı gibi, diğer beyliklerden kazanılan topraklardaki Müslüman ahalinin yeni fethedilen arazide iskân meselesinin çözümüne büyük çapta yardımcı olmuştur.

Zaviyelerle ilgili bu siyaset şu iki temel noktada toplamak mümkündür.

1. Yeni fethedilen topraklarda yerleşen şeyhlere vakıf tahsis edip zaviyeler açmak veya vakfî olanların vakfını genişletmek,

2. Selçuklularda ve Beyliklerden geçen zaviyelerin vakıf ve imtiyazlarını olduğu gibi bırakmak, gerekirse yeni vakıflarla takviye etmek. Fakat 15. Ci yüzyıldan itibaren, yani devlet otoritesinin tam anlamıyla merkezleştiği ve kuvvetlendiği yükselme devrinde, zaviyelere tanınan ilk devirdeki imtiyazların(vergi muafiyeti vs.) yavaş kısıtlanmaya başlandığı müşahade olunuyor.

15.ci yüz yılın ikinci yarısında Fatih devrinde, bazı zaviyelerin evkafına el konulmuştur. Bu arada Zaviye teriminin bu gelişmelerle birlikte özel bir anlam daha kazandığı görülmektedir. Bilhassa 16.cı yüz yıl arşiv belgelerinde zaviye terimini, şehir kasaba ve köydeki küçük tekkeler hakkında kullanılmakla beraber, ticaret ve seyahat yolları üzerindeki misafirhaneleri de ifade eder olmuştur. Geçitlerde ve derbentlerde kurulmuş bulunan bu müesseselerin dini bir hüviyet taşımadıkları noktası daha ağır basmaktadır.

Arşiv belgelerine bakılırsa 16.cı yüz yılda bu tip zaviyelerin gerekli olan yerlerde hızla kurulup sayılarının artırılması konusunda kesin kararlar alındığı anlaşılıyor.

Yavuz Sultan Selim zamanında (1512–1520) Anadolu’da Kızılbaşlarla yapılan mücadeleler esnasında(Kızılbaş fetretti) birçok zaviyenin harap olup ortadan kalktığı veya terk edildiği biliniyor. Kanuni Sultan Süleyman devrinde (1520–1566) bu tip zaviyelerin yeniden eski hallerine getirilmeleri için büyük çabalar harcanmış olduğu görülüyor.

Bu ihya faaliyetinde ek olarak yeni zaviyelerin yapımına izin hız verilmiştir.

16.cı ve özellikle 17.ci yüzyıllar dini hüviyeti olan zaviyelerde bir takım bozuklukları ortaya çıkardığı devreler olarak dikkati çekmektedir. Belgeler incelendiği zaman bu bozuklukların değişik biçimlerde aldığı müşahede olunuyor. Mesela bazı şeyhler zaviye evkafını kötüye kullanmakta olduklarından bir süre sonra zaviyenin istenilen biçimde çalışmamasına sebebiyet vermektedirler. Bu yüzden sık azil ve tayinler yapılmakta, yeni şeyh ile eskisi arasında çıkan anlaşmazlık ve rekabet zaviyenin harap olup gitmesine yol açmaktadır. Bir kısım şeyhlerinde vakit vakit vakfa ait mallardan yolsuz gelir etmeye kalkıştıkları, vakıf arazi üzerinde yaşayan köylüleri hayatlarından bezdirerek yerlerini terk edecek duruma soktukları görülüyor. Devlet artık ardı ardası kesilmez bu yolsuzlukların önüne geçinmeyecek duruma gelmiş olup zaviye şeyhlerine rast gele kimselerin tayin edildiği göze çarpmaktadır. Görülüyor ki artık zaviyeler eski parlaklıklarını kaybetmeye başlamışlar ve çoğu defa bir geçim aracı durumuna düşmüşlerdir.²

Tekke ve zaviyelerden vergi alınmamasına örnek

Tarih: 14/Za/1271 (Hicrî) Dosya No:1 Gömlek No:7 Fon Kodu: Y..PRK.AZJ.

Tekke, zaviye ve vakıflardan vergi alınmaması

Tarih: 26/S /1278 (Hicrî) Dosya No:131 Gömlek No:66 Fon Kodu: A.}MKT.MVL.

Bazı evliya zaviyelerine bağlı olup mütevellî ve zaviyedarları taraflarından idare ve taşir edilen karye ve arazilerin öşrünün mültezimlere ihale olunmayıp zaviyedarları yoluyla icra edilmesi ve ahali hakkında zulüm vukua gelmemesi için daima dikkat gösterilmesi..³

Zaviyelerin pek çoğu boş toprak bulmak ve kendilerine yer ve yurt edinmek için gelip yeni açılan, Rum memleketlerine yerleşen muhacirler tarafından kurulmaktadır. Yeni açılan boş topraklar üzerinde zaviyelerin tesiri oralarını şenlendirmek imar ve iskân etmek hususunda büyük bir rol olmaktadır. Boş toprak aramak dağdan ve bayırdan toprak açmak iskân edilemeyecek bir halde ıssız ü tenha ve vahşi bir tabiat ortasında hırsız yatağı yerler de yerleşmek gibi işlerin ise ancak Azimkâr insanlar ve hayatiyeti yüksek bir millet tarafından yapılacağı aşikârdır. Zaviyelerin ekseriya devlet tarafından bilhassa seyahat ve mübadele işleri için tehlikeli ad delin yerler de tesisi teşvik edilmektedir ve bu bakımdan dağlarda korkunç boğazlarda tesis edilen melcelere jandarma karakollarına benzemektedir.⁴

İlk tekke Remle de Hâce Abdullah Ensari tarafından kurulmuştur.

1. Tekkeler özellikle kuruluş yıllarında kendi şeyhleri tarafından seçilen yerlere kuruluyorlardı. Bundan dolayı onlar, etrafındaki insanların manevi ihtiyaçlarını temin ederek bölgelerinin insanlarına sahip çıkıyorlardı. Böylece Kur’an’ın tavsiye ettiği bir metot olan hikmet ve güzel öğüde insanları dine ve hakikate çağırıyorlardı.

2. Tekke ve zaviyelerin bir kısmı devlet tarafından bilhassa yolculuk için tehlikeli olan yerlere tesis ediliyorlardı. Bu bakımdan dağlara korkunç boğaz ve geçitler de tesis edilen tekkeler, askeri sevk ve idareyi kolaylaştırmak, ticarete engel olabilecek eşkıya vs. gibi kimseler mani olmak için birer jandarma karakolu vazifesi de görüyorlardı. Böylece tekkeler kar ve yağmurlu günlerde de ticari sevkıyatta bulunanlara bir sığınak oluyorlardı.

3. Çok geniş topraklara sahip olan Osmanlı devletinin, devlete uzaklıkları dolayısıyla otoritenin zaaf gösterdiği yerlerde bazı isyanların çıkması normaldi. Devlet böyle yerlere (üstelik maaş vermek suretiyle) daimi zabita kuvveti yerleştireceğine, orada bir zaviyenin kurulmasını daha uygun ve netice itibariyle daha faydalı görüyordu. Bu vasıta ile devletin bu neviden dert sıkıntıları tekkenin terbiye edici eliyle ortadan kaldırılıyordu.

4. Oturma merkezlerinde (meskûn mahallerde) kurulan dergâhların gördüğü önemli hizmetlerden biri de temel inanç ve kültürünün, halk arasındaki birlik sıhhatli bir haberleşmenin sağlanması idi. Günümüz yayın organlarının yaptığı o dönemlerde cami ve tekkeler yapıyordu.

² Ahmet Yaşar Ocak, Zaviyeler, Vakıflar dergisi, Sayı. 12, S.256.2576.258259 alıntılar.

³ <http://www.devletarsivleri.gov.tr/katalog/osmani/arsiv>.

⁴ Ömer Lütfi Barkan, Kolonizatör Türk dervişleri, S.41

5. Nihayet tekke ve zaviyelerin zaman zaman ruh ve sinir hastalıkları için tedavi merkezi olarak kullanıldığını biliyoruz. Daha çok telkin ve irşat yolu ile hizmetlerini sürdüren bu şifa yurtları, çoğu zaman bir şeyhin önderliğinde toplumun bu sahadaki yaralarını çareler arıyordu.

Görüldüğü gibi çeşitli yönleri ile insanlara hizmete bulunan tekkeler tamamıyla vakıflara bağlıydılar. Devlet çeşitli yollara bunlara yardımda bulunmaktan çekinmiyordu. Bununla beraber bu yardımların en yaygın şekli özellikle kendisine bağlı bulunan vakıf arazileri olan tekkelerden vergi almamaktı.

Tekkeler insanlara sundukları hizmetleri yanı sıra dervişlerin devamlı olarak ikamet ettikleri ve tarikata intisap edenlerin, zikir ve merasimi toplu olarak yaptıkları yerlerdir. Bu sebeple tekkeler mimari yapı olarak aşağıdaki kısımlardan teşekkül ederdi. Semahane, türbe, çile hane, derviş odaları, selamlık, harem, mutfak ve kiler, kahve ocağı.⁵

18.ci yüzyılda tekke ve zaviyelerde genellikle şu personel barındıkları görülmektedir.

Dini görevlikler. Şeyh, Dervişler, Virt okuyanlar, Zakir, Kelime-i tevhit han, hatip han, Aşır han, imam, müezzinler. Hizmetliler. Aşçı, helvacı, vekilharç, bevvap, bakıcı, hizmetçi ve çerağcı.⁶

KÖYLERDE ZAVİYE NASIL KURULUR.

Umumiyetle bizim şehirlerde gördüğümüz türbe ve mezarlar, sahiplerinin ölümünden sonraki hayatlarının temini için, bir takım hayır işleri ve umumi hizmetlere tahsis edilen gelirlerle vakıflandırılmıştır. Bu surette ayende ve revendenin yani gelenin geçenin çeşmesinden su içip hayır sahibi için dua ettiği türbeler olduğu gibi vakit, vakit fukaraya yiyecek ve içecek dağıtmak, yolcu ve misafirlere yiyecek yatacak yer temin etmek için vakıfları olan türbeler vardır. Bu hususta en müteammim olan usullerden birisi de bırakılan vakıf para ile türbeyi bekleyen kimselerin ölünün istirahat-i ruhi için gece gündüz ibadete yahut Kur'an okumaya memur edilmeleridir.

Zaviyeler içtimai ve dini mühim cereyanlarının doğurduğu mühim propaganda ve kültür müesseseleri, yeni açılan memleketlerde yerleşen Türk Muhacirlerinin yerleşme ve teşkilatlanma merkezleridir. Mevzu bahis zaviyelerin müesseseleri veyahut namına kurdukları şeyhler dervişler de umumiyetle o köylere yerleşen muhacirlerin o mntıkada öncüleri ve kafîle şefleri veya büyük babalarıdır.⁷

Zaviye kurmak için vesile ittihaz edilen sebep ne olursa olsun, o zamanki iktisadi ve içtimai bünyenin neticesi olarak her tarafta zaviyeler kurmak ve hayatı bu zaviyeler etrafında manalandırmak ve teşkilatlandırmak büyük bir ihtiyaç halinde hissedilmektedir. Devrin hususi şartları içinde zaviyelerin tebarüz ettirmeğe değer bir mana vazifesi olduğu şüphe götürmez bir hakikattir. Bu dikkate şayan kudret tezahürlerine, dini ve tasavvufi cereyanların kendi organlarını yaratma faaliyetine bilhassa köylerde tesadüf edilmesi ise; o devirde köy hayatının bu günkü olduğu gibi şehirlerin tabii artık ve ek bir mevcudiyeti yaşatmaktan ibaret olmaktan ziyade; kendilerine mahsus bir âlemi ve hayatiyeti bol bir uzviyet teşkil ettiklerini bütün hayat prensiplerini kendi içlerinde bulduklarını, kuvvetli bir şekilde köklerinin kendi toprakları içinde olduğunu göstermektedir.⁸

Bektaşî Dergâhları ilk kez 2.c. Mahmut zamanında 1825/1826 da Bektaşîlerin Yeniçerilerle birlikte başkaldırdığı savı ile kapatılmıştı.

Bektaşî düşmanı güçler, onu yok etmek amacıyla tekkelerin kapatmak için buyruk çıkartmışlardı. Bu buyruk üzerine (özellikle Balkanlarda) Hıristiyanlarla birleşen ağzı kara Müslümanlar da dergâhları yok etmişlerdi. Bektaşî dergâhlarının kapatılmasına karar veren, Topkapı Sarayı'ndaki Ağalar Camii'nde diğer yolların (Tarikatların) şeyhleri ile toplanarak bu kararı almışlardı. 1826 da dergâhlar yeniden açıldı. Birçok dergâh ise Nakşî tekkesi görüntüsü altında çalışmalarını sürdürdü. Fakat buralarda Bektaşî ayini yapıldı. 1826'da yeniçeri ocağı kanlı şehir savaşı ile kaldırılınca, Bektaşîlik de ilgal edildi. Bu tarihten 60 yıl önceden beri açık bulunan eski dergâhlar (Yani 1767 den önce kurulmuş olanlar) kapatılmadı, fakat başka tariklere devredilmiştir. 2.ci Mahmut'tan sonra 23 Nisan 1823 te doğmuş Abdülmecit geçmiştir. Abdülmecit'in tahta geçiş tarihi 3 Temmuz 1839 dur. Sultanın annesi Bezmi Âlem Sultan Bektaşî idi. Padişah annesini çok severdi. Annesinin ricasını kıramayan Abdülmecit Bektaşî tekkelerini açılmasına karar verdi Tekke ve Zaviyeler, bu arda Bektaşî tekkeleri 25 Kasım 1925 Cuma günü 677 sayılı yasa ile ikinci kez kapatılmıştır. Bektaşî dergâhları hukuksal açıdan kapanmış ama faaliyetleri devam etmiştir.⁹

⁵ Dr. Ziya Kazıcı. İslam'î ve sosyal açıdan Vakıflar. S. 115

⁶ Ahmet Yaşar Ocak. Zaviyeler. Vakıflar dergisi. Sayı. 12. S.265.

⁷ Prof. Dr. Ömer Lütfi Barkan. Osmanlı İmparatorluğunda bir iskân metodu olarak Vakıflar ve temlikler. İstila devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri. S.295.Vakıflar dergisi. 1942. Ankara. 2.Ci cilt.

⁸Prof. Dr. Ömer Lütfi Barkan. Osmanlı İmparatorluğunda bir iskân metodu olarak Vakıflar ve temlikler. İstila devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri. S.295.Vakıflar dergisi. 1942. Ankara. 2.Ci cilt.(24 no lu dip nottan alıntı)

⁹ Doç. Dr Bedri. Noyan. Bütün yönleriyle Bektaşîlik ve Alevilik. C.5.S 1.2.3.4 alıntılar.

1826 yılında Trakya ve Balkanlarda sadece Bektaşiler değil aynı zamanda Osmanlının bir türlü hazmedemediği Şeyh Bedreddin'ilerde dağıtılmış liderleri çeşitli işkencelere maruz kalmışlardır. Bulgaristan içinde yeni yerleşimlerin bu devirde yapıldığını tahmin ediyoruz.

Hala Anadolu Trakya ve Balkanlarda pek çok tarikat yaşam savaşı vermektedir. Nakşî Şeyhlerinin atanması sonucu hala kimliklerin korumaya çalışan Nakşibendi Bektaşileri Trakya ve Balkanlarda Bektaşilik araştırmamızda geniş şekilde sunulacaktır.

Yatır: Halk arasında ermişliğine inanılan keramet sahibi kişilere verilen unvandır. Trakya'da yatırlara olan inanç ve sevgi büyüktür. Yatırları saygı ile anar ve ziyaret ederler. Bu konuda bir ayırım söz konusu değildir. Her kez inancında serbest ilkesi geçerlidir. Bilindiği gibi her kabile veya toplumların kabir ve yatır ziyaretlerinde bazı değişiklikler vardır. Ortak yönleri veya benzerlikleri çoktur. Günümüzde yatır ziyaretleri. Muntazam bir şekilde inanç ve itikatla yapılmaktadır. Kurban adaklarında "Kaz kes ama tez kez " düşüncesi hâkimdir. Burada bir şeyi açıklamak istiyoruz.

Biz Ehli Beyt inananları olarak, adaklarımızı ve dileklerimizi aşağıda açıkladığımız ayete göre yapıyoruz. Aslında bu uygulama ve yapıla gelen bazı inançlarımızın İslâmiyet evveli Türk dini inanışlarından olan ŞAMANİZİM'in uzantısıdır. Bazı art niyetli kişiler "Allah varken ölümlerden mi medet istiyorsunuz " diye söylentiler yayıyorlar. Bunu niçin böyle yapıyorsunuz diye bir tarikat ehline sorma zahmetine katlanmışlar mı? Bu konu da ne bilmektedirler? Bu tür iddiaları ortaya atarak halkı bölmek istiyorlar. Kurban adaklarımız elbette Allah adına kesilmektedir. O yatırda kesilmesi o Ermiş Evliyanın"Yüzü suyu hürmetinedir ". Dilekler dilenmesi ise şu ayete göre yapıla gelmiştir.

"Her ümmete bir kurban kesecek yer yaptık ki, ulu Çalab'ın azık diye size verdiği dört ayaklı davarlar orada tığladır, sizin tapacağınız tek tanrıdır, hepiniz ona teslim olun ona boyun veriniz. Der. Hacca suresi 34. ayet.

Aynı eserin 6 nolu dip notunda şu açıklama bulunmaktadır.

Kurban yaşayan ya da geçmişte kalan birçok dinde vardır. İslâm öncesi dinlerin birçoğu, ilâhların öfkesini yatıştırmak veya işlenen suçların yükünden kurtulmak amacıyla kurban tığlarıdır.

İslâm da ise kuran tığlamak, işi dış yüzüdür. Kurban tığlayan insan gerçek bildiği yolda bütün yarar ve isteklerini, malını canını fedaya hazır olduğunu anlatmaktadır. Bektaşilerde de, diğer mistik kuruluşlarda da nasip almak, yola girmek kurban tığlamakla başlar ve burada asıl kurban, yola giren kişidir. Bu nedenle " filan gün kurban olduk" denir. Kurban olmak demek, bir amaca inançla bağlanıp teslim olmak ve her şeyi bu yolda feda kılmaktır. Ayetin devamında tek Tanrı'ya bağlanmak (Vahdâniyyet) konusu vadır ki, amaç budur. Tek Tanrı'ya bağlanmak sonunda Hak ile Hak olmak. Miraç a erip Hak Cemaline kavuşmaktır.(aynı eserin 744 sayfasındaki 6 nolu açıklamadan) ¹⁰

Kur'an-ı Kerim, Mutu kabile ence muttu, yani ölmeden evvel ölünüz demektedir. Bu gün bu tür insanlara, Allah yolunda ölenlere, yaşarken dünyada nefsinin öldürenlere Evliya veya ermiş denilmektedir. Kerametleri ile tüm Anadolu ve Rum elinin fethine yardımcı olmuşlardır. Bu gibi kişilere sırf kuru inatları yüzünden dil uzatanlara ne demeli.

Belli zamanlar yatır ziyaretleri hayli kalabalık olur. Bunlar tatil günleri, düğün zamanları ve o yatırın senenin belli günlerinde hayli kalabalıktır. Gelenler inancına ve itikadına göre çer ağlar uyarır, dilekler dilenir, Kurbanlar kesilir, Kur'anı Kerim okunur. Niyazlar kılınır. Bazı yatırlarımızda kesilen kurbanları tığlara yerleri bulunmaktadır. Bu gibi yerleri olan yatırlarımızda tığlanan kurbanlar yatıra ziyarete gelenlere dağıtılır. Yatırlara boş elle gidilmemektedir. Kurban kesemeyen kişi hiç olmasa bir iki horoz götürüp kesmektedir. Çer ağlar bırakılır. Bunlar bakıcıları tarafından yatıra belli geceler yakılır. Ayrıca yatırlarımıza genç kızlarımız ve kadınlarımızca el işi işlemeler bırakılmaktadır. Bunlar yatırın duvarlarına asılmaktadır. Ayrıca dilek dileyenler yatırın üzerine, havlu, çember, Krep gibi bazı eşyalar bırakılmaktadır. Bunlar yatırın görevlisi tarafından belli zamanda toplanıp köy kızlarının çeyizlerine koyması için dağıtılıyormuş. Yatırların bazı dertlere dileklere çare olduğuna inanılır. Adaklar kesilmesi halinde, kurban kanı adak sahibinin alnına sürüldüğü görülmektedir. Bazı yatırların üzerindeki toprağına eli ile karıştırıp eline geçen nesneye göre yorumlar yapılmaktadır. Bazı yatırlarda ise yatırın yanında küçük kiremitçikler ile üst üste dizerek dilekler tutulmaktadır. Her yatırın halk arasında anlatıla gelen bazı kerametleri vardır. Bir evliyanın birden fazla yerde nazarlaşası bulunmaktadır. Evliyaların yattıkları yerde değil anıldıkları inanıldıkları yerde yaşar inancı ile var olmaktadır.

¹⁰Bedri Noyan. Kur'anı Kerim.(Türkçe-Şiir) S.402 ve 744

Trakya'da belli zamanlarda en çok ziyaret edilen kurbanlar kesilen yatırımlarımız şunlardır. Kırklareli ili Kofcağız ilçesine Bağlı Topçular Köyünde MAHMUT TOPÇU Baba, yine aynı ilçenin Ahmetler köyünde GÜL BABA Nazarlaması, yine Kırklareli ilinin Babaeski ilçesine bağlı Mutlu köydeki BOLCA ANA, Tekirdağ'ın Muratlı ilçesine bağlı Aydın köyünde GÖZCÜ ALİ BABA Kurbanı, YAYLA şenlikleri Edirne'nin Yeni köy de yapılmaktadır. Yayla şenliklerinde asıl tekkesi ve yatır Yunanistan'ın Dimetoka da bulunan Seyit Ali Sultan'a ve bazı yatırlar adına kurbanlar kesilmektedir.¹¹

Trakya da tespit edebildiğimiz yatırımlarımız. Tüm yatırımların tamamında erenler Baba sıfatı ile anılmaktadır. Dede lakabı ile anılan çok azdır.

Bektaşiliğe ve Bektaşilere en büyük zararı dokunan 2.ci Mahmut fermanı incelendiğinde o gün şartlarında ve bu gün de bazı kişilerin zihniyetlerinin hala değişmediği görülecektir.

2.Ci Mahmut'un 1826 Yılında Bektaşi Tekke ve zaviyelerinin kapatmak, Bektaşilerin mal, arazi ve vakıflarına el koymak ve Bektaşileri idamla cezalandırmak için Tekirdağ naibine gönderdiği buyruk(çeşitli bölgelere gönderilen örnek)

Rumeli'de adı geçen tekke ve zaviyelerin buldukları yörede üst görevler değiştirilerek tarafımdan Ali Bey, şeyhülislamca da müderris Seyit Ali Zemteri yardımcı ve müftüleriyle birlikte atanmışlardır. Uzun zamandan beri kimi Rafiziler ve tanrıtanımazlar Hacı Bektaşi Veli'ye bağlılıkla ortaya çıkarak; şeriata karşı çıkmışlar, namaz kılmamakla ve oruç tutmamaktadırlar. Halifelere küfür etmektedirler. Saf inançlı olan insanları kandırarak yanlarına çekmekte ve İslam dan dan uzaklaştırmaktadırlar. Bu durum İslam'ı çevreleri derinden yaralamış ve katıma şikâyet edilmişlerdir.

Mevlevi, Nakşibendî, Celveti, Sadi Kadiri, v.s. Sünni tarikatların şeyhlerinden oluşan bir kurulda bulunan durum ve tutumları görüşülerek değerlendirilmiştir. Bunların Rafizi, dinsiz ve dinden çıkmış oldukları, tümüyle şer, at dışı hareket ettikleri anlaşılmıştır. Bunlar buldukları bölgelerdeki, kadı, müftü ve ulemaca cezalandırılacak ve idam edileceklerdir. Başkentteki Bektaşilerse küfür ve yanlışlığa saptıkları için cezalandırılacak ve idam edileceklerdir. Şeriatın gereği olarak bütün Bektaşi tekkeleri yıkılacak ve yok edilecektir.

Yüce soyum önceden beri Hacı Bektaşi Veli'ye ibadet için yaptıkları tekke ve zaviyelerin üzerinde yer aldığı arazi ve meraları temlik olarak bağışlamıştır. Son dönemlerde görülmüştür ki, Bektaşi güruhu yeniçerilere dayanarak bu arazileri sahiplenmiş ve buralarda fisku fücür gibi uygunsuz hareketler yapmaktadır. Yeniçerilerle birleşerek tarafıma ve devlete düşmanlık etmekte. Devlete karşı düşmanlık yapanlar ve karşı olanlar için yasalar (şeriat) neyi gerekli görüyorsa; bu Rafiziliğe ve Tanrıtanımazlığa sapmış kesimler için de o cezalar uygulanacaktır. Elindeki tekke ve zaviyeler için verilen arazileri de amacı dışında kullanmışlardır.

Alevi ve Rafiziler bunlara verilen arazileri tek tek saptanacak, amacı dışında kullanıldığı için önceden verilen arazi vakıfları iptal dilecek, bu arazi vakıflar devlete (Beytülmal) döndürülecektir.

Bunun için, kadı, müftü ve ulema kesiminin ortak bir kararı olarak Mevlana Muhammed Tahir'den 2 tane fetva alınmıştır.

Temlik edilen tarlalar, vakıflar ve vakıf ürünlerinin toplandığı bir zaviyede şeyh olanlar, o zaviyenin odalarında oturanlar bu gelirleri kullanırken ölüp veya oraya gömülenler ve o zaviyede şeyhlik eden ve yaşayanlar zalimlik edip içki içip günah işleseler, arsızlık etseler, İslam padişahının bunların tümünü başka yerlere göndermesi uygun olur mu?

Yanıt: Olur.

Yine geçmişten beri arazinin Amir'e temlik edilmesi Amir'in temlik ettiği bu vakıf ve evlerin bir zaviyede şeyh olanlar ve o zaviyenin ölenler, hâlâ zaviyede şeyh olanlar ve oralarda yaşayanlar günah işlemeleri ve yanlışlıkla yapmaları durumunda İslam padişahının bunların tümünü başka yerlere gönderilmesi caiz olur mu?

Yanıt Olur.

Devlet tarafından buralara yetkili görevliler gönderilecek. İncelemeler yapılacak. Bektaşi topluluğunun durumu incelenecek ve ellerine geçmiş, bütün tekke, zaviye, arazi ve vakıf devlet adına kaydolunacak. Rafizi ve Tanrıtanımaz bu topluluklar için şeriat yasaları uygulanacaktır.¹²

Bektaşiliği ve Bektaşilik kurumlarını kaldırmak için dönemin sadrazamının padişah 2.ci Mahmut'a yapacağı şeyler hakkında sunduğu rapor(Dönemin Sadrazamı Selim Mehmet Paşa' dır dır)

¹¹ Bu konu da geniş bilgi Refik Engin. Amuca Kabilesinde ve Trakya da kurban geleneği Can yayımları 2004

¹² Baki Öz.Alevilikle ilgili Osmanlı Belgeleri.S.87,88,89. Belge.74. İstanbul.1995 .

Bektaşî tekkeleri ve Bektaşîlerin kıyımlarını anlatan bir şiir.

Kavim-i Yezit Yezitliğini bildirdi
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali
Sürgün edip her dervişi öldürdüler
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali

Eridi fakirin, yüreği yağı
Arttı münkirlerin, kalb-i ferağı
Yanmaz oldu türbelerin çırağı
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali

Türbelerin yıkıldığını gördüler
Yezidi'ler ferah edip güldüler
Her dervişi bir diyara sürdüler
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali

Dalgalandı gönül durmaz oldu
Gitti giden talip, görünmez oldu
Rehber mürşit, sorulmaz oldu
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali

Sene bin iki yüz kırk iki aman(1826)
Dünyada fesat olmuştur iyan
Şimdiden sonra, sürülmez oldu erkân
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali

HAKKI'YA çağırır, Yaradan Gani
Dertlilerin, dertlerinin dermanı
Bundan sonra, çok süreriz devranı
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali.¹³

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşuna kadar tekke ve zaviyelerle ilgili alınan bazı kararlar.¹⁴

Tarih: 07/Ca/1214 (Hicrî) Dosya No:36 Gömlek No:1829/A Fon Kodu: HAT
Edirne'deki tekkelere muhassas pirincin aynen itaası hakkında Edirne Kadısı Hafız Hasan tarafından ilam

Tarih: 29/Z /1241 (Hicrî) Dosya No:289 Gömlek No:17345 Fon Kodu: HAT

Yeniçerilerin ilga edildiği ve yerli neferat hakkında ne suretle muamele edileceği ve Asakir-i Mansurenin tertibine başlandığı Bektaşî tekkelerinin kapatıldığı hakkında Kandiye Muhafızı Lütfullah ve Resmo Muhafızı Sehrab Paşa'lardan bildirilmekle, Kandiye muhafızlığına İzmir Gümrükcüsü Süleyman Ağa'nın vezaretle tayin edildiği ve yerli neferatla tekkelerin yerleri hakkında ve yeni tertib olunan Asakir-i Mansure hakkında Süleyman Paşa ile gönderilecek talimat mucibince hareketi lüzumunun mahaline yazıldığına dair. a.g.y.tt

Tarih: 29/Z/1241 (Hicrî)M.1825 Dosya No:290 Gömlek No:17386 Fon Kodu: HAT

Bektaşî tekkelerinin tahkiki ahvalleriyle muhaddes tekkelerin hedmedilmekten ise, cami ve mescide tahvili münasib görülerek Anadolu ve Rumeli cehitlerine yazılan tahriratların müsveddesinin arz-ı atebe olunduğuna dair.

Tarih: 1241 (Hicrî) M.1825 Dosya No:293 Gömlek No:17453 Fon Kodu: HAT

Yeniçerilerin ilgası üzerine yıkılan tekke yerlerinin Vakıf olanları Bayezid Evkafı'ndan mülklerin varislerine ve mahlul olanların miriden zabtına ve türbelerin de verilecek fetvaya göre muâmele yapılmasına dair.

¹³ İ.Hakkı Soyman. Destan-ı Edirne Destan tarzı Edirne halk tarihi..S.61 Edirne 2003 .

¹⁴ <http://www.devletarsivleri.gov.tr./katolog/osmani/arsiv>. Tüm bu konu belgeleri aynı kaynaktan alıntı yapılmıştır

M.1825 Tarih: 22/Za/1241 (Hicrî) Dosya no:294 Gömlek No:17490 Fon Kodu: HAT
İdare tahtında bulunan mahallerden Rumeli ve Anadolu'daki Bektaşî tekkelerini kapatmak üzere tayin olunan dört memurun fermanlarının yazılması hakkında.

Tarih: 19/S /1258 (Hicrî)M.1812 Dosya No:35 Gömlek No:632Fon Kodu: İ..MVL
Hüdavendigâr eyaleti dahilinde bulunan tekke ve zaviyelere meşrut olan arazi hakkında.

Tarih: 28/B /1258 (Hicrî) Dosya No:43 Gömlek No:804 Fon Kodu: İ..MVL
Tanzimat dahilinde bulunan mahallerdeki tekke ve zaviyelere mahsus köy ve mezraaların idareleri.

Tarih: 14/Za/1271 (Hicrî) Dosya No:1 Gömlek No:7 Fon Kodu: Y..PRK.AZJ.
Tekke, zaviye ve vakıflardan vergi alınmaması.

Tarih: 16/Za/1276 Hicrî)M.1860 Dosya No:432 Gömlek No:19043 Fon Kodu: İ..MVL
Tekkelerde bulunan dervişlerin giriş ve çıkış kayıtlarının İstanbul Mahkemesi tarafından talebe katibi marifetiyle yapılmasına ve katibin maaşına dair

Tarih : 26/L /1321 (Hicrî) M.1903.Dosya No:33 Gömlek No:88 Fon Kodu: Y..PRK.ZB..
Fakir ve tekke dervişlerine kurban ve yi"yecek ihsanı dağıtılması.

Tarih: 07/C /1324 (Hicrî)M.1906 Dosya No:113 gömlek No:160 Fon Kodu: MV
Tekke ve zaviye taamiyelerine vergi tahsis edilmemesi

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş yılları ve tekke ve zaviyelerin kapatılmasına kadar alınan bazı kararlar .¹⁵

Tarih: 27/8/1922 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 7.64..23.
Ordunun muharebeye başlaması sebebiyle cami, medrese ve tekkelerde kuran-ı kerim okunup dua edilmesi.

Tarih: 22/3/1923 Sayı : Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 3.26..11.
Zaviyedarların senelik ücret ve masraflarının bir cetvel halinde gönderilmesi.

Tarih: 26/2/1923 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 3.26..8.
Camilerde, hayrat-ı şerifelerde ve tekkelerde bulunan eşya ve eski eserlerin nevi ve miktarını bildiren bir defterin tanzimi gerektiği.

Tarih: 20/9/1923 Sayı: Dosya: 2295 Fon Kodu: 30..10.0.0 Yer No: 192.313..5.
Tekkelere önceden yapılan yardımın 1924 yılı bütçesinde de devam ettiği

Tarih: 25/5/1924 Sayı: Dosya : Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 3.20..4.
İmamet, hitabet, müezzinlik ve kayımlık gibi tevcihlerin Müftülükçe Diyanet'e tevliyet ve zaviyedarlık gibi tevcihlerin de Evkaf Müdüriyetince Evkaf Umum Müdürlüğü'ne gönderileceği.

Tarih: 5/6/1924 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 12.104..8.
Camiler, mescitler, tekkeler, zaviyeler ve sair dini müesseselerin tamir işlerinin öncelikle Vakıflar Genel müdürlüğü'ne yazılması

Tarih: 7/6/1924 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 13.109..6.
Yazışmalarda her konunun ayrı ayrı açık olarak yazılması ve cami, tekke ve zaviyelerin tamiri için öncelikle vakıflar idaresiyle temas edilmesi.

Tarih: 9/6/1924 Dosya: Sayı: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 2.4..13.
Hayrat-ı şerife hademe vazifeleri ile tekkelerin taamiyelerinin mal sandıklarından ödeneceği.

¹⁵ <http://www.devletarsivleri.gov.tr./katolog/osmani/arsiv>. Tüm bu konu belgeleri aynı kaynaktan alıntı yapılmıştır.

Tarih: 27/7/1924 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 2.12..29.

Hayrat-ı Şerife hademe vazifeleri, tekke taamiyeleri ve mefruşatı mal sandıklarından ödeneceğinden müfredatlı bir defterin düzenlenerek gönderildiği.

Tarih: 17/12/1924 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 2.5..8.

Boşalan tekke ve zaviye postnişinliklerine o tarikattan ehil kimseler bulunduğu müddetçe başka tarikattan bir kimsenin seçilmemesi.

Tarih: 10/3/1925 Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 2.5..16.

Bilumum tekke ve zaviyelerdeki cami ve mescitlerin boş kadrolarına görevli seçimi yapacak komisyonda postnişinler varsa öncelikle onların seçilmesi.

Tarih: 31/5/1925 Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 3.15..11.

Hangi tarikata mensup olursa olsun tekke şeyhlerinin üzerinde memuriyet, meclis azalığı vb. görev bulunup bulunmadığının bildirilmesi.

Tarih: 3/6/1926 Dosya: 2025 Fon Kodu: 30..10.0.0 Yer No: 26.150..5.

Tekke ve zaviyelerin kapatılması üzerine tahsisatları kesilen meşayihdan ilim ehli olanlara maaş bağlanması.

Tarih: 15/6/1925 Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 12.104..16.

Vakıf müesseselerinden olan tekke, zaviye, cami ve mescitlerdeki antika ve teberrukat eşyalarının muhafazasına itina gösterilmesi.

Tarih: 29/6/1925 Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 13.110..16.

Vakıf tekke, zaviye, cami ve mescitlerdeki antika eşyaların korunmalarına itina gösterilmesi

Tarih: 24/8/1925 Sayı: 2413 Fon Kodu: 30..18.1.1 Yer No: 15.54..7.

Tekke ve zaviyelerin kapatılması ile bütün devlet memurlarının kıyafetlerine dair karar.

Tarih: 2/9/1925 Fon Kodu: 51..0.0.0 Yr No: 5.43..18.

Tekke ve zaviyelerin kapatılması, İlimiye sınıfı ve ilmiye kisvesi ve bilumum devlet memurlarının kıyafetleri hakkında kararnameler.

Tarih: 3/9/1925 Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 13.114..53.

Dergah tekke ve zaviyeler ilga edildiği için halkın buralara yardım yapmaması konusunda aydınlatılması

Tarih: 7/9/1925 Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 2.6..4.

Tekke ve zaviyelerin kapatılması ile ilgili heyet-i vekile kararı ve buralardaki eşyaların devir-teslimi.

Tarih: 8/9/1925 Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 4.28..4.

Tekke ve zaviyelerin kapatılması, ilmiye sınıfı ile kisvesi ve bütün devlet memurlarının kıyafetleri hakkındaki kararname.

Tarih: 9/9/1925 Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 2.13..9.

Tekke ve zaviyelerin kapatılması;ilmiye sınıfının kisvesi ve bütün devlet memurlarının kıyafetleri hakkındaki kararnamenin gönderildiği ve devir-teslimi yapılan eşyanın listesinin gönderilmesi gerektiği.

Tarih: 10/9/1925 Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 5.43..21.

Tekke ve Zaviyelerin kapatılması, ilmiye sınıfı ve kisvesi ve bilumum devlet memurlarının kıyafetlerine dair kararnamelerin tatbikiyle ilgili dairelerce yapılması gereken işlemler.

Tarih: 12/9/1925 Sayı: Dosya: 232112 Fon Kodu: 30..10.0.0 Yer No: 194.330..13

Darülfünun Fen Fakültesi Başkanlığı'nın türbe ve tekkelerin kapatılmasından duyduğu mutluluğu belirten telgrafı

Tarih: 13/9/1925 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 12.99..4.

1341(1925) yılı içinde mevcut tekke ve zaviyelere ait gönderilen havaleler için tanzim edilen çizelge.

Tarih: 16/9/1925 Sayı: 2509 Dosya: 259-4 Fon Kodu: 30..18.1.1 Yer No: 15.59..5.
Tekkelerle türbelerdeki san'at ve tarihi kıymeti haiz eserlerin müzeyenakli.

Tarih: 4/10/1925 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 13.114..55.
Müftünün, tekke, türbe ve zaviyelerin eşyalarının toplanması ve tesbiti için kurulan komisyona katılması

Tarih: 7/10/1925 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 2.13..14.
Tekke ve zaviyelere gönderilen havalelerden, kapatılanlarına ait 1342 bütçesinden çıkarılacak meblağı gösteren ayrıntılı bir cetvel hazırlanarak gönderilmesi

Tarih: 11/10/1925 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 2.6..7.
Tekke, zaviye, cami ve mescidlerdeki sanat eserleri ile eşyaların koruma altına alınması.

Tarih: 11/10/1925 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 2.13..17.
Tekke ve türbelerdeki sanat ve tarihi değeri bulunan taşınabilir eşyaların tesbit edilerek müzelere teslimi.

Tarih: 11/10/1925 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 13.110..24.
Tekke ve türbelerdeki taşınabilir tarihi eserlerin, Müzeler Müdüriyeti'ne devir edilmesine dair kararname sureti

Tarih: 17/10/1925 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 5.44..1.
Türbe, tekke ve zaviyelerin ilgasına dair İcra Vekilleri Heyeti'nin kararı sureti.

Tarih: 13/12/1925 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 12.104..21.
Tekke ve zaviyelerden okul olmaya elverişli olanların okul olarak kullanılması, diğerlerinde özel idarelere devredilmesi

Tarih: 31/12/1925 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 2.6..9.
Tekke ve zaviyeler, ilmiye sınıfı ve ilmiye kisvesi ile bütün devlet memurlarının kıyafetleri hakkındaki kararname suretleri.

Tarih: 3/6/1926 Sayı: Dosya: 2025 Fon Kodu: 30..10.0.0 Yer No: 26.150..5.
Tekke ve zaviyelerin kapatılması üzerine tahsisatları kesilen meşayihdan ilim ehli olanlara maaş bağlanması.

Tarih: 5/11/1927 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 4.28..34.
1927 senesi bütçesinde müstehakkikin-i ilmiye tertibine, kapatılan tekke ve zaviye mensuplarına maaş bağlamak için bir fasıl açıldığından, maaş bağlanacak ilmiye mensuplarında aranması gereken şartlar

Tarih: 10/11/1927 Sayı: Dosya: 9016 Fon Kodu: 30..10.0.0 Yer No: 102.667..17.
Tekke ve zaviyelerin kapatılması ile ilgili kanun üzerine bunların tespiti için Kastamonu'da oluşturulan komisyonun görevlerini kötüye kullandıklarından haklarındaki soruşturmanın devam ettiği.

Tarih: 12/12/1927 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 4.28..37.
Aranan şartlara haiz olmayanlara tekke ve zaviyeler tertibinden maaş bağlanamayacağı

Tarih: 10/1/1928 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 8.68..16.
1927 senesi bütçesinin müstahakkikin-i ilmiye tertibine, mülga tekkeler ve zaviyeler mensupları adıyla açılan fasıldan maaş verilecek kişilerin taşınması gereken şartlar

Tarih: 10/1/1928 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 4.29..2.
Vakıflardan devredilen ve müftülüğe ait olan kadrolarda, mülga tekke ve zaviye mensupları hakkında verilmesi gereken bilgilerin biran önce gönderilmesi.

Tarih: 16/6/1928 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 2.7..2.

Tekke ve zaviyelerin kapatılmasıyla ilgili kanun gereğince mütevellilikleri şeyh ve zaviyedar olan bazı vakıfların kaldırıldığı.

Tarih: 17/6/1928 Sayı: Dosya: Fon Kodu: 51..0.0.0 Yer No: 3.18..1.

Kapatılan tekkelerin şeyhlik ve zaviyedarlıklarının ilgasıyla bunlara şartlı olarak verilen bazı vakıf mütevelliliklerinin de kaldırıldığı.

Tarih: 23/1/1932 Sayı: Dosya: 22947 Fon Kodu: 30..10.0.0 Yer No: 192.315..8.

Tekke, Zaviye ve Türbeler Kanunu ile maaşı kesilen Süleyman Şah Türbesinin imamlık maaşının Haziran 1931 yılından itibaren Evkaf Umum Müdürlüğü bütçesine nakledildiği.

Tarih: 22/2/1936 Sayı: 2/4096 Dosya: 229-98 Fon Kodu: 30..18.1.2 Yer No: 62.15..1.

Tarihi kıymeti haiz olmayan bazı tekke ve mescitlerle, vakfa ait arsaların satılması.

Tarih: 20/4/1936 Sayı: 2/4426 Dosya: 229-102 Fon Kodu: 30..18.1.2 Yer No: 64.31..11.

Bazı cami, mescid ve tekkelere ait arsaların satılmaları.

Tarih: 29/7/1936 Sayı: 2/5095 Dosya: 229-105 Fon Kodu: 30..18.1.2 Yer No: 67.64..19.

Vakıflar Umum Müdürlüğü'ne ait çeşitli cami, mescit ve tekke binası ile arsalarının Vakıflar Kanunu'na göre satılmasına izin verilmesi.

Tarih: 9/11/1946 Sayı: 3/4893 Dosya: 68-20 Fon Kodu: 30..18.1.2 Yer No: 112.70..1.

Vakfa ait mescit, cami, türbe, tekke ve medrese arsalarının satılmaları

Tarih: 25/6/1947 Sayı: 3/6040 Dosya: 68-22 Fon Kodu: 30..18.1.2 Yer No: 114.43..20.

Vakfa ait bir cami ve mescit, sebil, cami, tekke ve musalla arsalarının satılmaları

Tarih: 12/12/1947 Sayı: 3/6683 Dosya: 68-25 Fon Kodu: 30..18.1.2 Yer No: 115.76..2.

Vakfa ait cami, mescit, tekke ve ziyaret arsalarının satışı.

Tarih: 8/1/1948 Sayı: 3/6811 Dosya: 68-26 Fon Kodu: 30..18.1.2 Yer No: 115.82..4.

Vakfa ait bazı tekke, mescit ve camii arsalarının satılması

Tarih: 9/5/1949 Sayı: 3/9199 Dosya: 71-1347 Fon Kodu: 30..18.1.2 Yer No: 119.34..20.

677 sayılı Tekkeler Kanunu'na bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı.

Tarih: 12/1/1950 Sayı: 3/10409 Dosya: 71-1510 Fon Kodu: 30..18.1.2 Yer No: 121.95..8.

Tekke, Zaviye ve türbelerin seddire ve türbedarlıklarla birtakım unvanların men ve kaldırılmasına ait olan 677 sayılı kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı